

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Šárka Matějková: NÁSILÍ V MODERNÍM INDICKÉM DRAMATU

(Diplomová práce)

Práce nad diplomovou prací Šárky Matějkové byla pro mě v mnohém směru atypická, trochu atypický tedy bude i můj školitelský posudek.

Především jsem snad ještě nikdy na této katedře nevedl práci, o níž bych měl před jejím započítím tak málo předběžných informací, jako o moderním indickém dramatu ve vztahu k násilí. Proto jsem mohl číst jednotlivé fáze postupně vznikající práce okem povýtce nezasvěceným, předběžnou znalostí nezatíženým, o to však mohlo být mé čtení práce kritičtější co do metodologie, rozvržení, přehlednosti, terminologie, stylistiky a slovníku výkladu. Mé četné připomínky (a produktivní věcné spory s autorkou) v průběhu práce se však zdaleka nevztahovaly jen k její stylistické, eventuálně gramatické rovině. Trval jsem na určité základní výkladové přehlednosti mnohem důsledněji a úporněji než jindy (právě proto, že jsem většinu her a autorů předem neznal), šlo totiž o výklad českému čtenáři vesměs neznámých opusů a autorů, výklad, pro nějž si navíc autorka, aby to ještě více zkomplikovala, zvolila poměrně náročný, příčně tematický a žánrový klíč (propojený různými aspekty ústředního pojmu násilí). Nezvolila tedy řazení chronologické či teritoriální, popř. běžné čítankové řazení podle jednotlivých autorů a jejich jakýchsi nabízejících se dramatických miniportrétů. Odkazy na jednu a tutéž hru, např. Karnadův **Yayati** nebo **Tughlaq**, Bharatiho **Angha Yug** nebo Thiyamův **Chakravyuha**, Tanvirův **Charandas** popř. **Shantata!** Vijay Tendulkara, se tak v autorčině mozaikově roztráštěné koncepci výkladu objevují znovu a znovu, tytéž motivy, postavy a dějové plochy her jsou probírány, rozebírány, skládány a nasvěcovány z dalších a dalších dílčích aspektů, což četbu nepřipravenému čtenáři věru příliš neusnadňuje, a musí se každou chvíli vracet, aby si zopakoval kontext, popř. se ujistil, že už to nečte podruhé či potřetí, protože je mu to vždy nějak povědomé. Přesto jsem autorčinu náročnou metodu, jež čtenáři nic neulehčuje, plně respektoval, přimlouval jsem se jen za větší stylistickou jasnost a výkladovou stručnost, za vzájemně propojené odkazy a v neposlední řadě i za grafické vyznačení jednotlivých titulů (v konečné fázi jsou tučně), alespoň trochu usnadňující orientaci.

Autorčina kolážově-mozaiková metoda byla tedy dalším atypickým aspektem práce. I proto, že autorka vedla důsledně výklad her ve vztahu k aktuálně politické a náboženské rovině (násilí na ženách, násilí jako prostředek udržení tradiční kastově hierarchické struktury společnosti, násilí jako prostředek boje levicově revolučních guerill, paradox moderního násilí a tradiční ghándíovské praktické filosofie nenásilí, přehodnocení tradičního násilí indické mytologie v moderní dramatické „anti-mytologii“ atd.) – i proto jsem od počátku trval na dohledání základních historických a teatrologických kontextů těchto her – kdy byly napsány, kdy vydány a hrány (tedy do jakého vstupují kontextu

společenského a politického), a v jakém z desítek indických jazyků byly původně psány, dříve než byly vesměs přeloženy, a tím zviditelněny milionové obci, do univerzální angličtiny (pokud nebyly výjimečně rovnou psány anglicky). Právě anglické překlady, jejichž citace iniciativně přeložila do češtiny, byly autorce hlavním pramenem analytických úvah.

O to víc jsem ocenil, že většinu mých požadavků autorka nakonec, pokud jí to bylo možné, splnila. Tím neříkám, že v takto náročně koncipované práci, první svého druhu u nás, nezbyly mezery (např. v oblasti konkrétních divadelních osudů a ohlasů jednotlivých her), že by tam nezůstaly výkladové nedůslednosti (vedle „advaity védanty“ např. opomenutá povýtce holistická „paramádvaita“, popírající dualismus i autorčinu tezi o nevykořenitelném a filosoficky podloženém kastovníctví), popř. i chyby či překlady (např. opakovaně hned v úvodním obsahu Girish Kanad místo Karnad, nedůsledně psaná Kalkata – jednou Calcutta, pak Kolkata aj.), že by tedy na ní nebylo co vylepšovat.

Ale i ve stávající verzi považuji práci Šárky Matějkové o násilí v moderním indickém dramatu za práci nejen způsobitou k obhajobě, ale i za vysoce nadstandardní a jedinečnou, po menších úpravách i zralou k odborné publikaci, a hodnotím ji jako výbornou.

Doc.PhDr. Vladimír Just, CSc.

